

Palle Christiansen
Inatsisartuni ilaasortaq

Innuttaasunik ilanngussuineramik malitseqartitsineranut tunngatillugu apeqquut nr. 126-mut akissut

12-08 2013
Sagsnr.
Dok. Nr.

Inatsisartut suleriaasianni § 37, imm. 1 naapertorlugu innuttaasunik ilanngussuineramik malitseqartitsineranut tunngatillugu Naalakkersuisunut apeqquutilliisimavutit. Immik-koortoqarfinnut apeqquutit akineqartussanngorlugit innersuunneqarput.

Postboks 1601
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 56 00
E-mail: isiin@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Apeqquutit:

- 1. Aatsitassarsiornermissat pilersaarusiorneqalerpata innuttaasut qanoq paasitinneqassanersut qanorlu peqataatinneqassanersut pillugit Naalakkersuisut junip ulluisa arfernanni ataatsimiikkamik qanoq innersuussuteqarpat?**

Akissut:

Juunip arferngani Naalakkersuisut aatsitassarsiornermik suliniutinut atatil-lugu aallartisarneqarsinnaasunik pilersitsiniutaasinnaasut pillugit inas-suteqaatinik arlalinnik akuersissuteqarput (allakkiaq ilanngussa takuuk). Inassuteqaatigineqartutut taasat tassaapput suliamut tassunga ilanngu-tissallugit pissusissamisoortunik NGO-nik soqutigisaqaqatigiittullu kattuf-finnik kingornatigut oqaloqatigisassatsinnut Naalakkersuisut aallaavigi-sassaarput.

- 2. Kikkut avataaneersut suleqatigiinni peqataaqqullugit Naalakkersui-sut qaaqqussamaarpat, siunnersuuteqartussat innersuussutit qanoq piviusunngortinneqarnissaannut?**

Akissut:

Naalakkersuisoqarfiup soqutigisaqaqatigiillu ataasiakkaat, suliffeqarfimmi illua'tungerisat, NGO-t kommuninilu oqartussaasoqarfiit akornanni oqaloqatiginninniarluni ataatsimiinnerni peqataanissamat so-qutigisaqaqatigiinnut arlalinnut Inuussutissarsiornermut, Aatsitassaqaq-nermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik 19. juni 2013-imi qaaqqusissummik nassiusuivoq. Soqutigisaqaqatigiinnit taakkunanit ar-lallit ingerlassamat allagarsuutinik ilapittuuteqareersimapput. Tamanna

ingerlassamut ilapittuinissamik soqutigisaqaqatigiinnik kissaateqartunik ataatsimiinnernik malitseqartinneqassaaq.

3. **Pisortat allattugaataannik takunnissinnaatitaaneq pillugu malittarisassat nalinginnaasut atorlugit suleqatigiit suliaannut atatillugu allattugaatinik takunninniarneqartoqarsinnaavaa aamma Naalakkersuisut, taamaattoqassanngikkaluarpat, piareersimappat allattugaatinik takunnikkusulluni qinnuteqaatinut akuersissallutik, Naalakkersuisut "annertunerusumik – allattugaatinik takunninnissamut" malittarisassaatai nalinginnaasut naapertorlugit?**

Akissut:

Soorunami malittarisassat nalinginnaasut naapertorlugit pisortat allattugaataannik takunnissinnaatitaasoqassaaq. Pisortat allattugaataannik takunnissinnaatitaaneq pillugu suliani tamani pisortat allattugaataannik takunnissinnaatitsisoqassaneranik oqartussaasoqarfiup nammineq isumagisaminik naliliisarnera nalinginnarmik pitsaasumik aqutsisarnermik ileqquusup malitsigivaa.

Inussiamersumik inuulluaqqusillunga

Jens Erik Kirkegaard

Innuttaasunik peqataatitsinissaq pillugu allakkiq

Aatsitassarsiornermik suliassat aalajangersimasut pillugit kikkunnut tamanut (innuttaasut soqutigisaqartullu) oqaloqatiginnitarneq paasisutissiisarnelru pitsanngorsarneqassaaq.

Paasisutissiisarnermut suliaqartarneq maannakkut ingerlanneqartoq naammanngitsoq paasinarsisimavoq.

Kikkunnik tamaginnik peqataatitsisarneq makkua pequtugalugit pingaaruteqarpoq:

- Aatsitassarsiornermik suliassat iluatsitsiviulluassappata, kikkunnit tamaginnit tapersorsorneqarnissaq paasinniffigineqarnissarlu pisariaqarput. Aatsitassarsiornermik suliassanik inerisaaneq, isumassarsinermit ingerlatsilernermit, suliniutaavoq annertoorujussuaq innuttaasunik annertungaatsiartumik kalluaasartoq. Taakkua tassaasinnaapput sumiiffimmi aalajangersimasumi pinngortitap sunnerneqarneraniit – assersuutugalugu aatsitassarsiorfimmi atorfinitsinneqarnermut. Allatut oqaatigalugu aatsitassarsiornermik suliassamik inerisaaneq, aatsitassarsiorfiutileqatigiiffinnut aammalu kikkunnut tamanut pilersitsiviulluurtumik imminnullu suleqatigiilluurtumik ingerlanneqartariaqarpoq – immikkullu marlunnik ingiaqatigiittunik ingerlatsisoqartariaqarani.
- Kikkut tamarmik pissutsinik ulluinnarni pisartunik ilisimasaqarsimasinnaapput (assersuutugalugu sila aamma silap qanoq pissuseqartarnera), aatsitassarsiornermik suliassamik pitsaanerulersitsisussamik – immaqaluunniit innuttaasunut aatsitassarsiorfiup qanitaani najugaqartunut akornusiinissamik annikillisisinnaasumik. Aatsitassarsiornermik suliassat aallartinneranni kikkut tamarmik peqataatinneqarnissaat, tamannarpiq pissutigalugu pingaaruteqarpoq.

Aatsitassarsiornermik suliassani innuttaasunik peqataatitsisarneq siuarsarniarlugu, suliniutinik assigiinngisitaartorpasuarunik torersumik oqaloqatigiinnissamik aammalu innuttaasut paasisutissanik pissarsisinnaanerannik qularnaarisussanik, aallartitsinissaq pisariaqartussaavoq. Suliniuteqarneq immikkoortortani makkunani immikkoortiterneqarsinnaavoq:

- Aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit
- Namminersorlutik Oqartussat
- NGO
- Tusagassiorfiit

Aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit:

- Ingerlatseqatigiiffiit suliap ingerlanerani siusissukkut innuttaasunik soqutigisaqartunillu kalluarneqartussanik peqataatitsisassapput, taamaalillutik taakkua suliap ingerlanerani sunniisinaanissamut periarfissaqassallutik.
Inassutegaat: Suliaqarfissami ingerlatassat (aatsitassanik misissuineq aamma qillerinermit pisussanut pilersaarutit anginerusut) ingerlanneqalinnginneranni innuttaasut soqutigisaqartullu kalluarneqartussat qanoq peqataatinneqarsinnaanersut pilersaarummik ingerlatseqatigiiffik suliaqassaaq.

- Suliaqarfimmi ingerlatat pillugit nalunaaruteqarnermi.
Inassuteqaat: Suliap ingerlanerani innuttaasut soqutigisaqartullu kalluarneqartussat qanoq peqataatinneqarsimanersut ingerlatseqatigiiffiit nalunaaruteqartassapput.
- Aatsitassarsiorfiutileqatigiiffik Kalaallit Nunaanni nalunaarsortittarpoq.
Inassuteqaat: Nittartakkamik kalaallisut/danskisut innuttaasunut saaffiginnittumik, suliap ingerlaneranut kikkut tamarmik paasisaqarsinnaalersillugit, ingerlaavartumik nutarterneqartartussamik, ingerlatseqatigiiffik pilersitsissaaq. Paasissutissiisarnermut suliniuteqarnertik pillugu ingerlatseqatigiiffik paaanissamut akuersissummik qinnuteqaammini nassuiaassaaq, ilaassallutik nittartagartik aqqutigalugu paasissutissiisarneq, aammalu aatsitassarsiornermut suliaasaq piffissamut ingerlatsilerfiusussamut ikaarsaarpat, siunissami paasissutissiisarnermut suliniarnertik qanoq ilerumaarnersoq.
- Aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit aatsitassarsiornermik suliaasaq aalajangersimasoq inerisarneqalerpat pilersaarusionerqalerlunilu, suliap ingerlanerani siusissukkut illoqarfinni nunaqarfinnilu kalluarneqartussani oqaloqateqarnernik paasissutissiinernillu aallartississaaq.
- Aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit tusarniaanermut piffissap aallartinnissaa sioqqutitsiarlugu suliniutertik aalajangersimasoq pillugu paasissutissiillutik ataatsimiititsissapput. Paasissutissiilluni ataatsimiititsinerit illoqarfinni nunaqarfinnilu kalluarneqartussani ingerlanneqassapput, tassani avatangiisinut inuiaqatigiinnillu tunngasortai tamarmik paasinarsinneqassallutik – aammalu kikkut tamarmik isumanerluutiminnik apeqqutissaminnillu saqqummiinissamut periarfissinneqassallutik.

Namminersorlutik Oqartussat:

Tusarniaanerni siunertaavoq innuttaasunik peqataatitsinissaaq, paasissutissiinissaaq oqaloqateqarnissarlu, taamaalilluni innuttaasut pissutsinut suliaasamut attuumassuteqartunut isumaat, ilisimasaat misilittagaallu aalajangiinissamut suliap ingerlaneranut ilanngunneqassallutik. Innuttaasunit isumanerluutaasinnaasut siunnersuutaasinnaasullu taamaalillutik Naalakkersuisut qinnuteqaammik suliarinninnerannut ilanngunneqassapput.

Inassuteqaat: "Inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuinerit malittarisassat" (VSB) 2009-imeersut iluarsaateqqinneqarnerannut atatillugu allassimassaaq, aatsitassarsiorfiutileqatigiiffik qanoq aammalu qanoq iliorluni illoqarfinni nunaqarfinnilu kalluarneqartussani oqaloqatigiinnermik attaveqatigiinnermillu siuarsaassanersoq.

Inassuteqaatit: Aatsitassarsiornermik suliaasamut qinnuteqaataasussamut paaanissamut akuersissuteqarnissaaq sioqqullugu paasissutissiinermik suliniuteqarnermut makkua ilaatinneqassapput:

- VSB (Inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuineq) aamma VVM (Avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuineq) minnerpaamik sapaatit akunnerini arfineq pingasuni Namminersorlutik Oqartussat tusarniaanermut nittartagaanni tusarniaassutigineqassapput. Piffissami tassani kikkut tamarmik, soqutigisaqatigiit, Namminersorlutik Oqartussani sullissiviit naalakkersuisoqarfiillu il.il. tusarniaanermut akissuteqaateqarsinnaapput.
- Aatsitassanut oqartussaasoq atuagaaqqamik aviisini ilanngullugu agguanneqartussamik tusarniaanissaaq/tusarniaaneq ingerlasoq pillugu paasissutissanik imaqartumik, suliaasaq pineqartoq

naatsumik nassuiarlugu – aammalu tusarniaanerup ingerlanissarpiaa il.il. pillugit paasissutissiiffiusumik suliaqassaaq.

- Tusarniaanernut piffissaq sumiiffissaallu aviisini nuna tamakkerlugu saqqummertartuni aamma TV-ikkut/Raatiukkut allagarsiissutigineqassaaq.
- Illoqarfinni nunaqarfinnilu kalluarneqartussani piffissami tusarniaanerup ingerlanerani arlalinnik tusarniaalluni ataatsimiititsisoqassaaq (illoqarfinni nunaqarfinnilu sorlorni tusarniaalluni ataatsimiititsisoqassanersoq aammalu tusarniaalluni ataatsimiititsinerit qassiussanersut Naalakkersuisut aalajangersassavaat). Tusarniaalluni ataatsimiititsinerni ingerlatseqatigiiffimmit qinnuteqartumit aallartitat siunnersortaallu peqataassapput. Tamatuma saniatigut Namminersorlutik Oqartussani Aatsitassanut oqartussaasunit (Inuussutissarsiornermut, Aatsitassanut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfik aamma Aatsitassanut Avatangiisinut Aqutsisoqarfik) aallartitat kiisalu Namminersorlutik Oqartussani siunnersortinit aallartitat peqataassapput. Aammattaarli Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq peqataassaaq.
- Ataatsimiititsinerni VSB aamma VVM saqqummiunneqassapput oqallisigineqassallutillu.
- Ataatsimiititsinerit ilusaat aatsitassarsiornermut suliassap annertussusaa pisariussusaalu apeqqutaallutik assigiinngisitaassapput. Tusarniaalluni ataatsimiititsinerni ataasiakkaani ataatsimiititsinerup ilusaa aqutsisuusussamut arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumut isumaqatigiissutigineqartassaaq. Tamanna assersuutigalugu tassaasinnaavoq (tamakkiisuunngilaq):
  - cafe-tut ittunik ataatsimiititsinerit
  - paasisimasalinnik oqallitsitsineq
  - nerrivimmi issiaqatigiilluni oqaloqatigiinnerit
  - soqutigisaqartunit assigiinngitsunit saqqummiussaqaqarnek tamatumalu kingorna oqallinneq
  - aqunneqartumik oqallitsitsilluni ataatsimiititsineq
- Ataatsimiititsinerit aqutsisumit arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumit aqunneqassapput, aammalu ataatsimiititsinernit tamaginnit imaqarniliortoqartassaaq. Imaqarniliaq Naalakkersuisut inaarutaasumik aalajangiisussanngorpata, najoqqutassani ataatsimoortuni ilaassaaq.

Suliassaq pillugu paasissutissiineq assigiinngitsunik makkuninnga iluseqarsinnaavoq (tamakkiisuunngilaq):

- Paasissutissiilluni ataatsimiititsinerit, paasisimasallit immikkut ilisimasaqartut
- Nittartakkani qupperneqat kalaallisut oqaasertaqartut aningaasaliisussanut sammitinneqaratik innuttaasunut sammitinneqartut,
- Atuagaaqqat aviisini ilanngullugit agguanneqartussat,
- Filmiliat aamma TV-ikkut aallakaatitat,
- Tusagassiuutitigut nalunaarutit
- Aviisini allaaserisat
- Nalunaarusiat tekniskiusut
- Paasititsiniaanerit,

- Suliassamut Paasissutissiinermut allaffik
  - Paasissutissanik pissarsiniarluni sianerfigineqarsinnaasut
  - Naqitat paasissutissiat
  - Allallu
- Suliassamut ataasiakkaamut tunngatillugu tamanut ammasumik tusarniaanerpiaamut piffissap avataani innuttaasunit *Qisuariaatinik* oqartussaasut tigusaqarnissaannut pisariaqartitsisoqarsimasinnaavoq. Periarfissat makkua atorineqarsinnaapput (tamakkiisuunngilaq):
    - Apersuinerit
    - Immersugassaq atorlugu apersuilluni misissuinerit
    - Innuttaasunik ataatsimiititsinerit
    - Soqutigisaqartunik ataatsimiititsinerit
    - Internetti
    - Oqarasuaatit sianerfigineqarsinnaasut

Oqartussaasut tungaanniit allatut innuttaasunik peqataatitsineq:

Suliassamut ataasiakkaamut tunngatillugu tusarniaanerup ingerlasarnerpaa kisimi pitsanngorsarneqartussaannngilaq – kisiannili aamma inuiaqatigiinni ingerlaavartumik oqaloqatigiinnerit oqallinnerillu pitsanngorsaavigineqartussaapput. Tassunga atatillugu aamma nunaqarfinni oqaloqatigiiffiusumik paasissutissiiffiusumillu Naalakkersuisut ataatsimiititsisarnissaat pingaaruteqarpoq.

Inassuteqaat: Nunaqarfinnut tikeraarnernut taakkununga qulequttat imarisassaalu tassaasinnaapput:

- Aatsitassarsiornermut suliassaqrifiup Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutitut pingaarnertut inissitsinneqarnissaanut tunngatillugu ataatsimiititsinerit oqalliffiusussat ilisimatitsiviusussallu aqqissuunneqassapput,
- Aatsitassarsiornermi suliassaalersussat pillugit paasissutissiineq oqallinnerlu,
- Aatsitassarsiornermut suliassaqrifimmi suliffissaalersinnaasut ilinniartitaanermullu periarfissat pillugit oqallinneq paasissutissiinerlu, ilanngullugit nunaqarfinni innuttaasut soqutiginnittut piginnaasaqarnermik nalilersorneqarnissamut periarfissaqassallutik.

NGO-it

Namminersorlutik Oqartussani aatsitassanut oqartussaasoq atituumik tusarniaanermik annertuumik ingerlatsineq aqqutigalugu kikkut tamarmik peqataatinneqartarnissaannik nukittorsaanissamik kissaateqartillugu, suliap ingerlanerani NGO-it peqataatinneqartarnissaat pissusissamisuussaaq, tassani ilaalluni ICC.

Innuttaasunik, ilanngullugit NGO-it, pitsaanerusumik oqaloqateqarnissaq peqataatitsinissarlu qulakkeerniarlugu, aatsitassarsiornermik suliassami inerisaanerup immikkoortuini assigiinngitsuni periaatsit sakkussallu assigiinngitsut atorineqarsinnaapput:

Inassutegaat:

- Suliaqartitsilluni ataatsimeersuartitsinerit
- Siunnerfigineqartunik oqallitsitsinerit
- Cafe-tut ilusilinnik ataatsimiititsinerit
- Tamanut ammasumik tusarniaanernik ingerlatsinerit
- Aqunneqartumik oqallitsitsilluni ataatsimiititsinerit
- Suleqatigiit siunnersuisartussat
- Aaqqissuussinerit kikkulluunniit ornigussinnaallutik aamma "aallaarsimaarnerit"
- Suleqatigiissitaliat (inuiaqatigiinnit/eqimattanit kalluarneqartussanit aallartitat ajornartorsiutunik killissalersukkanik sumiissusersiisussat)
- Immikkut ilisimasalinnik oqallitsitsineq
- Ataatsimeersuartitsinerit
- Ataatsimiit ataatsimut ataatsimeeqatigiinnerit
- Ataatsimeersuarnerit

Tusagassiorfiit

Tusagassiorfiit innuttaasut aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni ikaartarfiliisutut atuupput. Tamannarpiaq pissutaalluni tusagassiorfiit aallaavittut aamma attaveqatigiittoqassatillugu periaaserineqarsinnaasutut taaneqarput. Kisianni aaqqissuussinernut atorfilittat, immikkut ilisimasallit politikkerillu peqataaffigisaannut taakkununga (nuisitsinerit, ataatsimeersuarnerit aamma politikkerit angalaneri aaqqissuussaasut) tusagassiuutunik qaaqqusisoqartassagalarpat, tamatuma – qularutissaanngitsumik – tusagassiuutitigut aatsitassanut suliassaqarfiup sammineqarnera pitsanngortittussaavaa (taamaalillunilu oqartussaaqatigiilluni oqaloqatigiinneq). Taamaaliornikkut ilisimasat eqimattat taaneqartut pissarsiarisaat aamma tusagassiuutinit – taamaalillunilu inuiaqatigiinni tamarmi – pissarsiarineqarnissaat qulakkeerneqassaaq.

Inassutegaat:

- Aatsitassanut oqartussaasoq aatsitassarsiornermut tunngassuteqartuni nuisitsinerni, ataatsimeersuarnerni imaluunniit angalanerni politikkerit aamma peqataaffigisaannik aaqqissuunneqartuni, akuttunngitsumik tusagassiorfinnit aallartitanik qaaqqusisassasoq.

Paasissutissiisarnermut suliniutunik piareersaaneq

Innuttaasuni tamanut paasissutissiisoqassatillugu periaaseq suna atorneqaraluarpalluunniit, siunnerfigineqartut eqqarsaatiniinnissaat pingaaruteqarpoq. Najoqqutassat (ingerlateqatigiiffinneersut aammalu oqartussaasuneersut) innuttaasunut ingerlateqqinneqartut paasinarnerrulersinneqassapput aammalu tekniskiussanatik. Taamaaliornikkut "angut aqqusinermittoq" oqariartuutigineqartumik paasitinnissaanut periarfissaqarnerulissaaq –taamaalillunilu aatsitassarsiornermut suliassap aalajangersimasup ilusilersorneqarnera pillugu oqartussaaqatigiilluni oqallinnermi peqataanissamut piviusumik periarfissaqalissalluni.

Tamatuma saniatigut Namminersorlutik Oqartussat aamma aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit paasissutissanik innuttaasut "ipitinnginnissaat" eqqumaffigisariaqarpaat – aammalu paasissutissat innuttaasunut attuumassuteqartutut naatsorsuutigineqarsinnaasut kisiisa ingerlateqqittariaqarlugit.

Inassutegaat:

- Sulisut sulianik ilisimasaqartut paasissutissanut najoqqutassanik innuttaasunut siunnerfeqartinneqartunik oqaasertalersuineranni, paasissutissiinermut ilisimasaqartup taakkua atuaqqissaarsimassagai qulakkeerneqassaaq.
- Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut tunngasunik ilinniagartuut, oqariartuutivut qanoq iliorluta nutaamik pissaganartumillu saqqummiussinnaanarivut aalajangersimasunik siunnersuutiniq suliaqassapput, ilanngullugit teknologiimik nutaanerpaamik atuinissaq.